

PÉCSI FIGYELŐ.

Előfizetési díj:

Postán vagy Pécsért házhoz küldve: egész évre 5 ft., fél-évre 2 ft. 50 kr., negyed évre 1 ft. 25 kr. egyes szám 10 kr. Megjelenik minden szombat-on. Egyes számok kaphatók Weidinger N. könyvkeres. (Széchenyi tér).

Hirdetések ára:

Egy négyhasábos petit sor egyszeri megjelenéséért 8 krt többszöri megjelenésnél árleengedés adatik. Minden hirdetés után 30 kr. bélyeg díj fizetendő. A nyílt tér 1 petit sora 10 kr. A hirdetési díj előre fizetendő.

Szerkesztői iroda:

Fereneciek utcája 22.sz. I emelet. Kéziratok vissza nem küldetnek

A lap szellemi részét illető közlemények és előfizetések a szerkesztőséghez, a hirdetések pedig a kiadóhivatalhoz intézendők. Előfizetheti helyben: a kiadóhivatalban, Blauhorn Antal úr a városi épületben, Lill János úr a budai külvárosban, Böhm C. F. úr a szigeti külvárosban lévő kereskedésében, és Pesztl Károly úr könyvkötő üzletében, Király utca (nemzeti kaszinó épület), valamint a vidéken minden postahivatalnál.

Kiadó hivatal:

Taizs Mihály nyomdájában Majláth-tér 22. szám alatt.

Simonfay János

pécsvárad kerület országgyűlési képviselőjének **képviselői beszámoló jelentése** a pécsvárad tisztelt választóúrhoz.

Tisztelt választó polgárok, Kedves polgártársaim!

Midőn önök nagybecsű bizodalma folytán 1875-ik évben a kerület országgyűlési képviselőjévé megválasztottam, az által, hogy e kitüntető, s csak is kiváló hazafiakat megillető megbízást elfogadtam, azon kötelesség hárult reám, hogy az országgyűlésen történetéről, s ezekkel szemben követett magatartásomról önöknek híven beszámoljak.

A három év, melyre a megbízás törvény szerint terjedt im végéhez közel — én tehát elérkezettnek tartom az időt arra, hogy ezen kötelességem már most eleget tenni igyekezzem; mit annál nyugodtabban remélek teljesíthetni, mert országgyűlési működésem alatt eljárásomban mindig azon elvek szolgáltak irányadóul — és vezették elhatározásomat, melyeket megválasztásom előtt, s megválasztásomkor részint szóval, részint írásban önök előtt kinyilatkoztatni, s politikai hitvallásomnak valami szerencsés voltam, és a melyeknek helyessége, czélszerűsége s a hazára és polgáira nézve egyedül üdvös volta felől most még inkább megvagyonok győződve, mint azelőtt.

Nem fogom részletesen elősorolni mindazon törvényeket, melyek ezen országgyűlés alatt keletkeztek, illetőleg a kormány előterjesztésére ezen országgyűlésen alkottattak; mert azoknak felsorolása nagy teret igényelne, és előadására sok idő és fáradságba kerülne, s mert arra szükség sincs; — hanem felmentem a főbbeket, melyek közvetlenül érdekelnek mindenkit, s ezek közül is megjegyzéseimet és magyarázatomat főleg azokra terjesztem ki, melyek a közszabadságra hátrányosak, vagy újabb terhetetést okoznak, vagy pedig mint közjogi természetűek — Auszriával való közös viszonyunknál fogva országos politikai, pénzügyi és nemzetgazdasági ügyeinkre, s ezekből kifolyólag nem csak állami önállásunkra, de az általános vagyoni állapotunkra is döntő befolyással vannak. S ezek után még előadom röviden nézetemet az eddig követett és hazánk érdekében követendő külpolitikára nézve, mint a melytől szerencsés állami létünk, sőt nemzetünk jövője — fennmaradása függ.

Az alkotott törvények közül felmentendőnek tartom: a közigazgatási bizottságról 1876. VI., a cseléd és gazda közti viszony szabályozásáról, egy a gazdasági munkások és napszámokról — 1876. XIII.; a közegészségi ügy rendezéséről 1876. XIV.; a közadók kezeléséről 1876. XV.; a végrendeletek, örökösök szerződésének és halálátalára szóló ajándékozások alakai kellekeiről 1876.

XVI.; az uszora elleni intézkedésről — 1877. VIII.; a gyámság és gondnoksági ügyek rendezéséről 1877. 20.; a kisebb polgári peres ügyben való eljárásról alkotott törvényeket, és végre a személy- és vagyonbiztonság megvédése czéljából hozott büntető törvénykönyvet. Ezen törvények alkotásával szemben én és a függetlenségi balpárt, melynek tagja vagyok — azon állást foglaltuk el, melyet képviselő jelölti programomban kijelentem; úgymint: az ország népeinek a közrend és közügy érdekeivel megféré szokásait szem előtt tartva — felszólalásainkban a democraticus nép képző fokozatos haladás igényeit és a közszabadság érdekeit igyekeztünk érvényesíteni, és lehetőleg elhárítani mindent, mi a községek- és egyeseknek újabb, bármely alakbani megterhelésével járna. Ott, hol felszólalásainkkal ezen czélt el nem érthettük, részben vagy egészben a szándékolt s általunk károsnak tartott intézkedések ellen szavaztunk.

Igy elleneztük a közigazgatási bizottságról szóló törvénynek létrejöttét, mint a mely a megyei önkormányzat rovására a központi hatalmat terjeszti és a polgári szabadságot csontkítja. Elleneztük a közadók kezeléséről szóló törvénynek az előterjesztett alakban megalkotását, mert túlszigorúságánál fogva a mellett, hogy a községek terhet ró — a polgárok elszegényítésére segédkeztet nyújt az által, hogy a különben is már az adóalap megtámadásával magasra fölszigazott adót a földműves polgároktól oly időben is a legnagyobb szigorral behajtani rendeli, a midőn keresete teljesen hiányzik, és pénzzé tehető terményei sem lehetnek.

Elleneztük a gyám és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló törvénynek azon intézkedését, mely a községekől az árvapénzek kezelését jövőre elveszi és minden község árvapénzére nézve a központi megyei árvapénztári kezelést rendeli el, mi által megfosztja a községet azon eddig élvezett előnytől, mely abból háromtól reá, hogy a községek árvapénzt mindig a községekben használhatták, s ahhoz könnyebben hozzá juthattak. Ezen intézkedés ellen általam tett — és pártunk által erősen támogatott felszólalásnak is csak azon csekély eredménye lett, hogy bizonyos igen szigorú feltételek mellett engedték csak meg a községeknek az árvapénz kezelését, már t. i. azon községeknek, mely ezen feltételeket elfogadják és teljesíteni tudja, de vajmi kevés község van, mely ezen feltételeknek megfelelni képes: minél fogva Baranyamegyében, hol eddig minden község maga kezelte az árvái pénzt, több száz folyamodó község közül csak 3 község — s ezek: Siklós, Mágocs és Dunaszekcső nyerték

A metrikus verselés elméletéhez.

Verbőczy István tanár úr az ő velős és élvezetes költészetében teljes joggal a hangsúlyt mondja a magyar verselés alapjának, ellentétben a metrikus elmélettel, mely a klasszikai verselésben az egyedül uralkodó, s a magyar verset magyar érzékkel olvasni szerető embernek jól esik azt látni, hogy e magyar író érzékét az időmértékes klasszikai költszetet bájszine törbe nem ejtette, arany hálójába nem kerítette. E hangsúlyról továbbá azt mondja Verbőczy ur, hogy az arra fektetett verselés a költői nyelvnek ép úgy kölcsönöz hullámszerű lebegést, dallamosságot, zeneiséget, mint az időmértékre fektetett verselés a klasszikusok költői nyelvének kölcsönözött, és ez úgy is van, de nézetem szerint mégis azon különbséggel, hogy a hangsúly e tekintetben érdemével az időmértéknek felette áll.

Kifejtem a különbséget a latin és a német ellentétes alapok fonálán. A latin verselés elmélete azon elvre vihető vissza, hogy a szótágok kimondására fordított idő arányos feldarabolása a hallgató érzékére közvetlenül a symmetria, közvetve a lejtés benyomását teszi; ellen-

meg az árva pénzeiknek községek kezelésére az engedélyt.

A büntető törvénykönyvre kétségkívül égető szükségünk van, már csak azon anomáliának megszüntetése végett is, nehogy a büntető igazság kiszolgáltatása egyes előforduló büntények megítélésénél és a büntetés kiszabásánál tovább is egyedül a bíró belátását s így önkényétől függjön — mégis kénytelenek voltunk ellenezni a kormány által előterjesztett javaslatot azért, mert jó büntető törvény helyes, a kor szellemének megfelelő s esküdtészeki eljárásra fektetett büntető eljárás nélkül nem képzelhető, ily büntető eljárás pedig nem terjesztett elő, s a büntető törvénykönyv e nélkül alkotott meg. Ellenezni kellett annyival is inkább, mert csak a helyes büntető eljárás nyújt biztosítékot az iránt, hogy a büntető hatalom a büntető igazságszolgáltatást politikai czélok kivételére és jogosult aspirációk elnyomására nem használja, s hogy minden intézkedése csak a valódi bűnöst sújtandja.

Ellenben sürgettük, és pártunk különös sürgetésére alkottattott meg az annyira elharapódzott uszora elleni intézkedésről szóló törvény, mely ha nem nyújt is az uszora elleni kellő védelmet, de azt mégis némileg korlátozza, miután a bíró az elébe kerülő ügyben, bármily magas kamat lett legyen kikötve — 8 %-nál nagyobb kamatot sem a multa, sem a jövőre meg nem ítélt; s csak a kamat ily nagyságáig engedtetik meg a betáblázás is. Ugy nem különben sürgettük a korszellemmel meg nem egyező s úrbéri természetű koreszmáltatási, malom, rév és vám regáléknak méltányos megváltás útján való rendezését; erre nézve azonban igéretnél egyéb sikert eddigélel el nem érthettünk.

Ezek azok tisztelt polgártársak, melyeket a magánjogi viszonyok és a belad-minisztrátió tekintetében az országgyűlés működéséről és saját, úgy pártunk magatartásáról röviden előadni lehet.

És most áttérek az országgyűlés azon nagyfontosságú tárgyalásainak rövid ismertetésére, melyek az ország pénzügyi és közgazdasági politikájára, az országos pénz-, vám- és hitelviszonyainkra, s ezzel szorosan összefüggőleg saját vagyoni vagy vagyonosodhatási helyzetünkre vonatkoznak.

Az első helyet ezek között az országos államháztartás foglalja el, mint a mely mérvadó annak megítélésére nézve: hogy hogyan áll országos pénzügyi helyzetünk, — s valljon jelen kormányzatunk, illetőleg a kormány — és az azt támogató kormány-párti többség pénzügyi és közgazdasági politikája helyes-e? A kép, mit itt feltüntetni kényte-

len leszek, nagyon elszomorító, de minden alkotmányos polgárnak tudnia szükséges.

Az államháztartásunk a zárszámadások szerint 1875-től évenként 25 — 30 millió deficitet tüntet föl, vagyis ennyivel több az évenkénti kiadásunk, mint a bevételünk. Minden kísérlet a jelen kormány részéről — a belkormányzati kiadások apasztásával és az adó emelésével ezen különbözetet elenyésztetni — hajótörést szenvedett; mert habár a kiadások jelentékeny összeggel itt-ott apasztattak is, úgy a már különben is elviselhetlen adó — az általános jövedelmi pótdónak, az adókezelési, só és dohányjövődéki törvényeknek a kormánypárt által lett megszavazásával emeltetett, s ezekkel az állam bevételei körülbelül 14 — 15 millióval szaporítottak — a deficitet már lejjebb szállítani nem lehetett; s így jövőben is, ha erőlyesen nem intézkedik maga a nemzet és többségben oly képviselőket nem választ, kiknek szilárd akarata és elég bátorsága is van szakítani azon rendszerrel, mely mely mellett bárki vállalkozzék a kormányra, nemcsak az országos deficitet megszüntetni, de az országos pénzügyi viszonyainkat csak némileg is javítani képes nem leendő soha — adóemelés és kölcsönnél egyéb a nemzetre nem vár.

Igy is csak ideig óráig lehet még elhúzni, vagyis újabb kidöngölt című adóemelés, és kölcsönök útján a deficitet fűdözni; de miután vég nélkül ezen mütétet vinni nem lehet, mert az adóforrások, miként máris jelentékeny számmal mutatkoznak szomorú jelek — részben vagy egészen kikapadnak, s kölcsön sem lesz, ekkor még a legkedvezőtlenebb feltételek mellett sem kapható — a polgárok elszegényedése mellett az államtönk fog bekövetkezni.

Mi tehát az országgyűlési 48-as s függetlenségi balpárt azon alapnak, mely mellett 10 évi keserű tapasztalás után az államra bukás — s polgáira pedig, bármily takarékos és munkás legyen is, csak koldustarisznya várakozik — megváltoztatását erőlyesen követeltük, és felszólalásainkban kimutatni igyekeztünk, hogy államháztartásunkat mindaddig gyökeresen rendezni, a deficitet megszüntetni, a polgárok adóképeségét s ez által vagyoni jólétüket emelni nem lehet: míg az 1867-ik évben Auszriával alkotott közösügyi törvények — az ország érdekeinek megfelelőleg meg nem változtatnak, vagyis míg önállónak nem intézkedhetik az ország azon kiadások felett, melyek a költségvetésünkben most állandó és változhatatlan tételt képviselnek s míg jövedelmeinket a külön vámtörvény és önálló nemzeti bank

gásából kiérezzük-e a hexameter dallamát? — Épen nem. — Miért? — Mert a vonalat író kopintás is annyi ideig lesz hallható, mint a pontot író. — De képzeljük, hogy a vonalat író kopintás ereje ugyanaz és csak a hangzás tartama van megnyújtva; kérdem, kiérezzük-e akkor a hexameter dallama? — Épen nem. A mi kiérezzük, az a lépések symmetriája. — Mi kívántatik tehát a dallamossághoz? — Az, hogy a vonalat író kopintás ne csak tartamával, hanem erejével is kiemelkedjék a pontokat író kopintások közül. — Dallamosság tekintetében tehát a hosszú szótág csak úgy szerezhet érdemet, ha a hangsúlyt is magával ragadja; enélkül pedig marad sejtelennek, a táncfigura sejtésének, a zeneiség eszmétársítójának, míg ellenben a hangstílyozás maga a keresett dallamosság.

Miért mellőzték az ó-görögök és ó-rómaiak az időmérték uralmának előnyére a hangsúlyt, azt csak sejtetem, de nem tudom; hanem azt tudom, hogy az ó-dallamok természetes örökösei az új görögök és új rómaiak (olaszok, románok) a hangsúly alapján verselnek.

segélyével érdekeinknek megfelelőleg nem szaporíthatjuk; azért a kormány minden adóemelési s kölcsön felvételi törvényjavaslatait s költségvetéseit, mint a melyek a köznyomort fokozzák, állandóvá teszik; és az állam hitelét romtván — ennek életképességét és fejlődését lehetetlenítik, sőt jövő fennmaradását is kétségessé teszik — elleneztük és ezen érdemben hozott törvényeknek ellene szavaztunk.

Tájékozásul itt nem lesz felesleges megemlítenem: hogy azon terhek, melyek a nemzet vállait nyomják, és minden évben költségvetésünkben állandó és változatlan rovatot képeznek a következők: a központi s más nyugdíjak államadóssági kamatok, vasuti garantiák és közös ministeriumok nyugdíjainak összesen 101 millió; udvartartás 7 millió 677 ezer ft; közös hadsereg költségei 34 millió 8 száz ezer; honvédség 5 millió 992 ezer; a jövedelmi adónak beszedésénél — és az állam magángazdaságainál kezelési és üzemi költségek: 54 millió, — összesen 204 millió.

S minthogy az összes évi kiadásunk mintegy 235 milliót tesz — tisztán állami szükségletünk fedezésére szolgál 30 — 31 millió, vagyis épen annyi, mint a mennyi az évi deficitünk. Tehát adóemelés és kölcsön nélkül a deficitet csak úgy fedezhetjük, ha az állami szükségleteink fedezésére szolgáló összeget teljesen töröljük, mert a többi 204 millióból alig törölhetünk valamit a jelen rendszer — illetőleg közjogi alap mellett.

Az országgyűlés nagyfontosságú tárgyalásainak második részét az Auszriával való egyezkedési ügyek képezik. Ezen kiválóan közgazdasági ügyeknek, mint különösen a bank és vámműgynek — az ország érdekében — a nemzetgazdaságot igényeinek megfelelő megoldása szintén egy másik alkalmas mód arra, hogy ezek segélyével országos pénzügyi viszonyaink jelen-terékenyen javítsunk.

Ugyanis: Egy önálló, teljesen független magyar jegybank képes csak megfelelni hazánk pénzforgalmi szükségének. Csak oly országban lehetséges rendezett pénzügy, melynek hitel és kamatláb szabályozó legfőbb intézete kizárólag az ország szolgálatára áll; mert a közgazdaság minden ágra oly szoros kapcsolatban van a hitelüggyel, hogy a hol emez megromlik — amaz utánna pusztul.

Hogy pedig egy más országgal közös intézet — e két külön kormányzattal bíró államnak sok tekintetben közgazdasági ellentétes érdekeit egyaránt ki nem elégítheti, s hogy ugyanakkor, midőn az egyik ország érdekeinek szolgálni akar, akkor a másik károsodik, s ezen másik az utóbbi években tett

rázni, hogy a rövid szótágok szükében vannak.

Ezeknek előbeesajjtása után indokolt-nak találok a metrikus verselés fogalmát alá nem csak az időmértékes, hanem a hangsúlyozott verstagokat is összefoglalni. Miért? — Azért, mert az időmérték úttem vezet, item pedig nincs időmérték nélkül, miután maga szab magának időt. A verselés mindig metrikus, akár chronometrikusnak, akár dynamometrikusnak nevezzük. Versláb és item rokon árnyalatok, mint a tánc és a zene, és azért bátor vagyok Verbőczy István urnak a hangsúlyról, mint a magyar verselés alapjáról elmondott egészséges nézete-re még azon észrevételt is kockáztatni, miszerint a verselés magyar elméletének nem szabad az időmérték egészen mellőznie, hanem arra kell törekedni a verselőnek, hogy a klasszikai táncfigurákat a hangsúly zenehullámversével, a költői nyelvben egymásba fűtze és lábak és ütemek szerencsés váltakozása által mind az egyik, mind a másik elméletből kiné-hető merevségeket mérésével, a szavak folyójának több játszságát, kellemet kölcsönözze, miről legközelebb.

Szerva János.

FÁRCSA.

KÜNN A KERTBEN . . .

Künn a kertben virágok közt virág áll
A világon tán a legszebb virágod,
Szőke hajú, kékyszemű kis leány
Az én kedves egyetlen egy virágom.

A szép égről a fényesség királya
Szerelmesen mosolyog le reája,
De hiába, . . . az én kedves virágom
Rá se pillant, ide kacsint én reám.

Hűs árnyában a viruló lomboknak
A madarak szerelemről dalolnak.
De hiába, . . . az én kedves virágom
Rá se hallgat, ide figyel én reám.

Mert jól tudja, ha elmúlik tavasz, nyár,
Kihül a nap, elköltözik a madár.
Hejh, de szívem forró marad s örökre
Nala leszen, úgy magához kötötte!

Ifj. Várady Ferencz.

sajnos tapasztalataink nyomán, s főleg az osztrák nemzeti bank részéről nem lehet más, mint Magyarország — az nagyon természetes.

Azért az összes hazai közönség egyhangulag egy önálló és teljesen független magyar nemzeti banknak felállítását sürgette. Ezt követeltük mi is az országgyűlésen erősen.

A válságunk újbóli rendezése, miután az 1867-ik évben Auszriával 10 évre kötött közös vám- és kereskedelmi szerződés lejárt, szintén az országgyűlés intézkedésének tárgyát képezvén, itt volt az alkalom, hogy válságunknak az országos érdek igényelte rendezése által az Auszriával való vámközösségből származó súlyos veszteségünket elhárítsuk és a külön vámterület felállítását által jövedelmeinket szaporítsuk.

Nyilvánvaló ugyanis: hogy Auszriával való vámközösségből csupán az indirect adóknál szenvedett károsodásunk 9 millióra tehető, míg ellenben az önálló vámterület körülbelül 18—20 millió évi jövedelmet biztosítana az országnak, ha a legkisebb számítás téve — alapul vesszük: hogy 1874-ik évben ez évi hiteles kimutatások szerint 274 millió forint hozott be Magyarországra. E mellett hazai iparunk, kereskedelmünk, sőt földművelésünk is jelentékeny támogatást nyernének általa.

Mi az országgyűlési 48-as függetlenségi balpárt az ország közvéleményének megfelelően — a válságunknak a külön vámterület alapján való rendezését sürgettük és követeltük az országgyűlésen, reámutatva a módra, mely által országos pénzügyi helyzetünkön javítani lehetséges.

A kormány és a kormányt támogató többség azonban, az országos közvélemény nyilatkozatát semmibe sem véve — s a nemzetnek az önálló bankhoz való jogát 10 évre feladva — további 10 évre az osztrák nemzeti bank szabadalmát fogadta el, illetőleg a bécsi osztrák nemzeti banknak kezébe tette le ismét Magyarországot pénzügyi és hitelviszonyainak intézését. A külön vámterület helyett pedig Auszriával újabb 10 évre — még az eddigiekénél is terheesebb feltételek mellett megkötötte a közös vám- és kereskedelmi szerződést.

Ezekről alkotott törvényjavaslatok ugyan végleg még elfogadva nincsenek — azonban aligha lehetséges lesz a végleges elfogadásokat meggátolni. Én az országos 48-as s függetlenségi balpárt soraiban ezen káros törvények elfogadása ellen szavaztam.

A külpolitika terén — nevezetesen a keleti kérdésben sem volt képes eddig a kormány a nemzet érdekeit érvényesíteni. Az ország érdekeinek az felelt volna meg ugyanis, ha Törökországnak Oroszországgal való háborúja s ennek bekövetkezése után Törökországnak leveretése megakadályoztatott volna. Mindkettő módjában állott, ha a háborút megakadályozhatta volna, ha a 3 császárszövetséget meg nem köti, s Oroszország iránti baráti viszonya által Oroszországot erre fel nem bátorítja; Törökország leveretését pedig akként gátolhatta volna meg, ha a nemzet ösztönzerű s általánosan nyilatkozott óhajának eleget téve, Törökországot segíti Oroszország ellen.

Egyiket sem tette, s most Törökország leveretésével, s főleg ha a st.-stefanoi békeszerződés teljesen érvényesülhet — ez által Oroszországnak hatalmi túlsúlya és befolyása annyira növekedni fog, hogy az nem csak a közszabadságra, hanem saját állami létünk és fenmaradásunkra nézve is veszélyes leend.

Kormányunk azt, hogy a st.-stefanoi békekötés az ország érdekeire nézve káros — a pártunk részéről hozzá intézett számos interpellációkra adott feleleteiben beismerte — de sürgető felszólalásaink dacára mindaddig nem tett semmit sem ezen megsértett érdekeknek érélyes megvédésére; sőt habozó politikájánál fogva még most sem csatlakozott — fenyegetett európai érdekek megmentése szempontjából Angolország részéről Oroszországgal szemben tett érélyes fellépéshez, mi még egyetlen, tán pótolható módja lenne az eddigi hibás és káros politikának.

En azon nézetben vagyok, hogy ezen alkalom helyes felhasználása vagyis a 3. császári szövetségnek abban hagyása és Angliával való szövetség lehet csak képes egyfelől hazánk létét fenyegető

veszedelmet elhárítani, másfelől: a pártfogása alá vett keleti keresztények szabadságát, mint a melynek Oroszország álnokul zászlóvivőjeül toltta fel magát — hogy hódító hagyományos politikájának célját elérje — úgy az általános haladást és közszabadságot biztosítani; mert Oroszország — Magyarországnak valamint a közszabadságnak is esküdt ellensége lévén — hatalmának és befolyásának hosszas időre való megtörése az egyedüli eszköz arra: hogy az orosz császár kancsuka civilizációjától — és a mindent erőszakosan magában olvasztó — nemzetiséget és vallást megsemmisítő politikájának káros következményétől Európa népei — s első sorban mi és a keleti keresztények — megszabadulhassunk.

Ekként az ország sem bel — sem külpolitikáját nem vezette a kormány az ország érdekében, s a nemzet valódi közvéleményével megegyezőleg, pedig mire vállalkozott Tisza Kálmán — midőn a volt jobb pártal szövetség, s a kormányra lépett? Arra, hogy az ország zilált pénzügyi viszonyait rendezni fogja, hogy az ország érdekének megfelelő nemzeti politikát fog követni. Hogy ez nem valósult, azt itt híven előadottakból mindenki belátja.

Mi — midőn a mult választások előtt Tisza Kálmán vezérlete alatti balközép nagy része — a volt jobb párttal fusionált azt hangoztatva; hogy elveit nem adja föl — hanem csak a veszedelemben levő haza megmentése végett fusionál, egyesül a volt Deák-párttal, előre megmondottuk, s én a választásra kiadott programomban is kiemelttem, hogy az elveinek feladása vagy félretételével — a Deák-párttal egyesült balközép — a volt jobb párt által elfogadott alapra állva — azon az alapon — mely addig is mindig csak rosszat eredményezett — semmi hasznost sem lesz képes tenni az országnak — legfeljebb az adó emelése és újabb adósságok csinálása által az országot a pénzügyi catastroféhoz közelebb viszi.

Mint jósoltuk: akként történt. A nemzet nagy része azonban hitt, retentő nagy többségben választott kormány-párti képviselőt — s csak 42 képviselőt küldtek egyes magukat elámitani nem engedett kerületek a mi pártunkból.

Ezen szörnyű esalódásnak következménye lett, hogy az ország közvéleménye mind hangsúlyosabban nyilatkozott a kormány ellen, mi következményében az országgyűlési képviselőkre is befolyással volt.

Tudvalevő ugyanis — hogy körülbelül egy esztendő előtt, midőn a Tisza-kormány a bécsi alkudozásokban mindig hátrált — a pártjából egy tetemes rész kivált, nem akarván a kormányt azen az uton tovább támogatni. Később ismét kilépett a kormánytól néhány képviselő, s most ezek együtt a szélső jobb oldallal egyesültek, s új pártot alakítottak „egyesült ellenzék” címmel.

Tehát az új választások előtt ismét egy új második kiadása fuzióval állunk szemben!

Ha tekintjük, hogy ezen párt programjában a közjogi alapot sértetlenül kívánja fentartani, és sem a külön vámterületet, sem az önálló bankot programjában feltétlenül fel nem vette, s hogy ezek nélkül igéri — mint tette Tisza fusionált pártja ez előtt három évvel — az országos pénzügyünk rendezését, azt azonban hogy hogyan és mi által reményli elérni — meg nem mondja: — a kormánypart és ezen párt között alig láthatunk egyéb különbséget, mint hogy az egyesült ellenzék új párt elnevezését, a mit a kormány tesz — anélkül, hogy meggyőzne s kimutatná, hogy a mit ő tenne az jobb. E párt programja tévedés, vagy tévesztés.

Mi azért ezen fusióval szemben is megmaradtunk híven elveink alapján s megvagyunk győződve, hogy a nemzet most, vagy később kiábrándul és elfogadja azon alapot, mely mellett Magyarország helyzetén javítani, Magyarország igényeit és óhajait kielégíteni egyedül lehetséges.

S ezen alap: a personal unió Auszriával, vagyis mindkét államnak ugyanazon egy fejedelem alatt teljesen független és önálló kormányzása, minden ügyeiknek önállóan és külön — nem mint eddig közösen — igényeiknek, szükségleteiknek és erejüknek megfelelő intézése és rendezése. Hitem és meggyőződésem: hogy

ez állapítja és szilárdítja meg a két állam népei közt is az egyetértést.

Ezen cél elérése kell hogy szemünk előtt lebegjen a jövő képviselő választáskor!

Azon kérdéseket vehetné fel valaki: hogy mi az oka annak, hogy ezen cél eddig el nem értet? Mi okozta az ország nyomorúságát ez ideig — s miért terjed folyton a nyomor és szegénység?

Ezen kérdésekre a felelet jelentésben feltalálható és röviden abban foglalható össze: hogy miként kimutattam helytelen és téves politika követetvén folyvást — ezen politikának intézői — az egymást felváltó kormányok részint tévedésből, részint elvakítva uralmuk fentartásának vágyától mindent elkövettek, s a választásokkor politikájuk, s uralmuk fentartásának támogatására többséget teremtettek — s a választó polgárok nem lévén kellőleg felvilágosítva a reábeszélésnek engedtek; voltak sokan, kik meghagyták magukat pillanatnyi haszon vagy eszem iszom által vesztegetni s egy tal leneséért eladták örökségüket — s ez által akadályozták a cél elérését, és eszközlői lettek az országos nyomor és szegénységnek.

Voltak olyanok is számosan, kik részvételességük, távolmaradásuk által segítették a rossz politikát dadalra — elvesztvén hitüket — nem lévén kitarításuk küzdeni tovább. Mintha bizony küzdelem és kitarítás nélkül elérni valamit lehetne; holott a történelem tanúsítja, hogy a kitarító küzdelemnek mindig megjött a biztos sikere. Aztán nem hiányoztak különféle érdek és haszon által lekötöztetett szolgálélek, kik azon kerületekben hol 48-as függetlenségi balpárti képviselő lett megválasztva, jól tudja: hogy a balpárti képviselők kisebbségben lévén az országgyűlésen politikájukat nem érvényesíthetik, legfeljebb némely rosszat akadályozhatnak meg felszólalásaikkal, a mi által is nagy hasznost tesznek az országnak, mert ha ők nem volnának, még rosszabbul menne — mégis azzal igyekeztek lehangolni — és elámitani a népet, hogy folyvást kérdezték: no most balpárti képviselőtök van, hát most jobban van, megvagytok elégedve? És sokszor sikerült elámitani a népet — és ez nem akadályozta meg, hogy azon a helyre, a másik választás alkalmával kormánypartit választassék, s így természetesen nem szaporodhatott a balpárt az országgyűlésen.

Most azonban a nép az egész országban már világosan látja helyzetét, s okult saját kárán, saját hibáján, és hiszem, de kilátás is van reá, hogy minden önzetlen, hazafias polgára e hazának a reánk várakozó országos képviselő választásnál tudni fogja kötelességét, s egész erővel a fenjelzett cél elérésére irányozza cselekedetét — felvilágosítván másokat is, hogy a hazának, magának, és gyermekeinek jobb jövőt készítsen elő, s ez irányban küzd, míg a cél elérve nem lesz.

A pécsvárad kerület tisztelt választó polgárai a multban teljesítettek e kötelességet, és megvagyok győződve, hogy jövőben is oly férfiut biznak meg képviselőtükkel, ki ezen elvek megvalósítására egész erejéből törekszik.

Ha tisztelt választóim ezen jelentésem mellett még a körükben való megjelenésem is óhajtanák, hogy jelentésemnek bármely részét bővebben megmagyarázzam, kijelentem: hogy azt bármikor és bármely község velem közölt kívánatára egész készséggel szívesen teljesítenem.

Magamat továbbra is szíves jóindulatuk- és hajlamukba ajánlva: — őszinte hazafias üdvözléssel maradok

Simenszay János,
pécsvárad kerület országgyűlési képviselője.

Balogh Károly, országos képviselőnek a gyülekezési szabadság tárgyában f. évi május 11-iki ülésében mondott

beszéde.

Igen röviden akarok Cs. t. államtitkár tegnapi doctrinájára reflectálni. T. államtitkár úr felfogása szerint a

vítás körrendelet jogforrását rendezési törvények hiánya folytán a kormánynek végrehajtó hatalomgyakorlata képezi, mely hatalomgyakorlat azon praecedensül felkapott 1848-ik évben keletkezett két miniszteri rendeletre alapított, melyeket az akkori magyar kormány a gyülekezési jog gyakorlása és nem szabályozása vagy korlátozása tárgyában menesztett.

Tudtommal 1861-ik év óta az újabb alkotmányos aerában, tehát 18 év óta ily hatalomgyakorlat, holott volt elég eset, mely a kormányt szigorúbb rendszabályok életbeléptetésére provokálhatta, nem létezik.

De nem létezik ily hatalomgyakorlatnak a alapja, sem az 1848 előtti rendi alkotmány idejében, midőn Verboczy népének teljes joga volt, gyülekezni akkor és ottan, hol neki tetszett — (erre van elég példa a Corpus jarásban, Magyarország közjogi emlékeiben) — sem 1861 utáni időben, midőn az áprilisi és az aradi miniszteri rendeletek a szó szoros értelmében per non usum a gyakorlatból kijöttek, elavulttá lettek, elévültek.

Az 1848-ik évi miniszterek a gyülekezési jog időleges szabályozására intézett rendeleteink pedig meg voltak speciális és alapos indokai; az akkori országgyűlés tevékeny agrárius mozgalmakban és más ezer meg ezer rendkívüli exorbitanciákban.

De — t. k. h.! — minden esetre, eltekintve az áprilisi rendeletről, melyet nem tekinthetnek a gyülekezési jog szabályozására intézettnek, mely nem is szolgálhatott a vitás körrendelet praecedensül, — nem akarom vitatni jogosult volt-e az aradi rendelet, midőn proprie vagy improprie engedélyhez kötötte a gyülekezési szabadságot.

Sőt feltéve, de meg nem engedve, hogy mindkét rendelet jogosult volt, hogy tényleg ugyanakkor csakugyan szabályozva lett a gyülekezési jog ezen rendeletek által; — mégis azon meggyőződésemnek adok kifejezést; hogy e rendeletek egyike sem szolgálhatott a vitás körrendeletnek praecedensül, következő okokból:

I-ször: Azért, mert Magyarország 1848-iki, a rendeleteknek okot szolgáltatató közállapota és a budai botrány között nincs hasonlati fokozat, s bár mennyire sajnálatos a budai botrány, az mégis semmiképpen sem indokolja a vitás körrendelet alkotását.

Rendelkezésére állott a kormányhatalomnak a rendészeti és katonai karhatalom, rendelkezésére áll ma is a törvény útja a — nézete szerént — excedensek ellen; a bíró az excedenseket, ha megsértették a köztörvényt, a közrend ellen vétettek, megfenyítheti.

De egy fő-vagy más városi vagy falusi közönség állítólagos vagy való hibája miatt nem szabad és nem lehet az egész nemzetnek oly columnaris szabadságot — minő a gyülekezési jog, a szabad szó, a közvélemény nyilvánulásának ezen egyetlen alkotmányos organismusa, korlátozó intézkedésekkel megtámadni, — nem bölcsebb intézkedés, ilyesmivel egy egész nemzetben felzaklatni a jogos és alapos féltékenységet a teljesen indokolt hazafiai aggodalmakat, hanem ily megtámadás és intézkedés a törvényhozás mellözésével; sértő jogtalanság minden tekintetben.

Nem! — t. k. ház! — én soha sem fogok apológiát mondani erőszak felett, jöjjön az felülről vagy alulról.

Az erőszak bármiképpen provokált alkalmazását merőben kizárja a jogállam eszméje.

Én pedig arról vagyok meggyőződve, hogy a magyar állam — minden egyéb-kénti fogyatkozásai, calamitásai, tökéletlenségei mellett — mégis jogállam. Nem kétem, hogy e szavakat: „Erőszak ellenében erőszakot” — csakis a szorongó hazafiság aggodalmai hozták az illetők ajkaira.

Tudjuk azt igen jól, hogy a minoritások egyedül a törvény, a rend uralmában és a kötelességeikhez hű köztisztviselők hatalmában és jogtisztelenségben találják egyedüli oltalmukat.

De engedje a t. k. ház! — meggyejeznem azt is, hogy ezen törekvésben is intézkedésben is erőszak fekszik, midőn egy népképviselői kormány, az alkotmánynak világos, félre nem magyarázható, a szokás által szentesített közjogát, a törvényhozás teljes működése idejében, annak szándékos mellözésével, a törvény rendelkezése és rendkívüli szükség nélkül korlátozza, megtámadja.

Előtte ezen hatalmi erőszak kiszámíthatatlan consequentiáiban sokkal veszélyesebb mint az, mely alulról kíséreltetnek meg.

II-ször nem szolgálhattak 1848-iki miniszteri rendelet praecedensül, továbbá azért; mert az 1870 : 42, az 1871 XVIII. törvényekben — de általában már egyéb újabb törvényben is — ki van mondva: hogy szabályrendeletek a törvényvel nem ellenkezhetnek, — tehát nem ellenkezhetnek a consvetudinarium jussal sem, melynek lételet és érvényét t. államtitkár úr is elismeri.

Sőt tovább megyek, s hivatkozom a legújabbban beterjesztett rendőri büntető törvényjavaslat 9. szakaszára, melyben elvették van kimondva; — hogy miniszteri rendelet nem jöhet összekötöttségbe a törvényvel, már azután legyen az írott, vagy szokásból származó, az mindegy.

No ha ez így áll, feltéve, hogy ezen rendőri büntető törvényjavaslat is — melynek minden esetre eredeti és önálló legbecesebb részét az átmeneti intézkedésekről szóló szakasz képezi, — t. államtitkár úr feltétele alatt lón Európa államai rend-

őri leglátójából összeconpálva — bátran kimondhatom: hogy arra nézve, miszerént miniszteri rendelet sem írott, sem szokásos törvényvel összeállításba nem jöhet, t. államtitkár úrral tökéletesen egyetértek.

Ha már ezek után való az, hogy a magyar közjog forrásai: az írott törvény és a szokás, — ha való, hogy a gyülekezési jog alkotmányos szokásból származó érvényes jog, — ha való, hogy a fenforró esetben egy ab immemoriali tempore fenálló szokásos élő joggal szemben kormányrendelet nem lehet jogforrás, — és ha való, hogy azon elvet, miszerint miniszteri rendelet törvényvel összeállításba nem jöhet, legújabbban az 1870. és 1871. évi törvényhozás állította fel és mondotta ki, sőt ezen elvet a rendőri törvényjavaslat is vindicálja, — bátor vagyok t. államtitkár úrhoz azon kérdést intézni, vajlon micsoda jogalapon származtathatja le e vitás körrendelet jogosultságát az 1848-ik évi miniszteri rendeletek speciális és tisztán alkalmi, az akkori uralkodó válság és nehez államviszonyok által indokolt jogosultságából, — s honnan merítette azon alkotmányellenes tant, hogy a gyülekezési szabadsága Magyarországon az áprilisi és az aradi miniszteri rendeletekben találja forrását?

De végre III-szor nem szolgálhattak praecedensül a 48-iki miniszteri rendeletek még azért sem; mert hiszen azok 1848, tüztesen pedig 1861 óta, illetőleg az alkotmány rehabilitációjá utáni időben, per non usum hatályukat veszítették.

18 éven keresztül — levonva természetesen a provisorium vezekelő éveit — ugyanis mai napig, minden rendszabályozás nélkül gyakorolta a nemzet a gyülekezési jogot, és a nélkül, hogy bármelyik kormány csak eszébe is jutott volna, akár az 1848-iki rendeletek feleleveníteni, akár ezen alkotmányosan és helyes felfogás szerént elavult és elévült rendszabályok szigorítólag változtatni.

Valóban csodálkoznom kell t. államtitkár úrnak a gyülekezési szabadság ellen mondott kihívó filippikáján, s lehetetlen arra meg nem jegyezni; hogy ha csakugyan a dialectica mesterfogásai közé tartozik, variánsokkal devalválva az igazságot és a tények valóságát — miként ezt t. államtitkár úr Szilágyi Dező t. képviselő társam és barátom érvelésben oly gazdag és a parlamenti szónoklat oly megragadó hatásával mondott beszéde ellen megjegyezni méltóztatott, — akkor t. államtitkár úr csakugyan remekelt tegnapi védbeszédének variánsaival, — melyekről csakugyan elhiszem, hogy soha sem fogunk behatolni a jog és államtudományok semmiféle egyetemi tanrendszerébe.

Én t. államtitkár úr sorkéle és nézetem szerént igen helytelen variánsai közül még csak egyet vagy kettőt említek meg. Azt is mondotta tegnapi beszédében, hogy nem találkozik — Angliát kivéve — törvényhozás a világon, melynek többsége a gyülekezési szabadságot praeventív szabályok nélkül tűrni és engedélyezni hajlandó lenne.

Kérdem t. államtitkár urat, vajlon 1861-ben és 1865 óta nem a törvényhozás többségének factuma az, hogy minden rendszabályozás nélkül tartotta tiszteletben a gyülekezési szabadságot?

Nem volt az 1874-ik évi törvényhozásnak ajánlkozó alkalmá, a gyülekezési jogot szabályozni és korlátozni, midőn a választási XXXIII. tvény 104-ik szakaszában a pártgyülekekről intézkedvén, egyedül azt találta szükségesnek, hogy ily gyűlés a megelőző napon egyszerűen csak bejelentessék?

Azután azt is állítja; miszerént az államban nem létezik abszolút jog, melynek gyakorlata ne lenne feltételekhez, szabályokhoz kötve.

Igen, de ha mégis létezik ily szokásból származó és élő abszolút jog, — hisz hogy létezik, azt maga államtitkár úr sem tagadja — vajlon annak szabályozása megváltoztatása vagy korlátozása rendelet és nem törvényhozási útra való?

És végre „csöcselékek” nevezi t. államtitkár úr azon több ezer fővárosi lakóból álló tömeget.

En nem bocsátokom magának ezen népgyűlés törvényességének, nem a budai eseményeknek bírálatába, csak azt vonom kétségbe, hogy e szó „csöcselékek” szemben az ország bármely osztályához tartozó polgáraival, — kik között minden esetre lehetnek olyanok is, kiknek t. államtitkár úr alig meri vala e szavat szemükbe mondani, — egy az állam szolgálatában álló fizetéses hivatalnok szájába illenek, hogy e szó parlamentáris kifejezésnek is beválhatnék.

Én azt látom — t. k. ház! — hogy t. államtitkár úrnak Magyarország közjoga s az államtudományok iránti érzéke a dialectica tres phrasisaiban keresett menedéket ez alkalommal.

En semmiféle oly szabályrendelet vagy törvény alkotást oly cézből, hogy ezek által a gyülekezés és a szó szabadsága bármiképpen korlátoztassék, nem tartom sem szükségesnek, sem alkotmányosnak, — azért Mocséry képviselőtársam határozati javaslatára szavazok.

Az osztrák reiehsrath budgetbizottsága megtagadta a 60 milliósi hitel megszavazását, nem tartja a megsavazást lehetőnek mindaddig, míg a kormány kimerítő felvilágosítást nem ad annak hová fordításáról. A kormány mostani szembekötődő játékát nem tartja észszerűnek a parlament méltóságával. Ezen határozati javaslatot Giskra tette s annak elfogadása nagy feltűnést kelt, mert egyeses bizalmatlansági szavazat ez Andrassy külpoli-

kaja ellen, mely a bécsi lapok szerint a képviselőház által elfogadottnak fog. — Ez esemény miatt közös miniszteri tanács fog Bécsben tartani.

— **Bécsi lapok szerint a magyar és osztrák parlament elé új kiegyezési provisoriumról szóló törvényjavaslat fog terjesztetni,** mely június végéig hosszabbantán meg a jelen állapotot. — A delegátókat jövő hétre hívják ismét össze.

— **A székelyföldi közcserélt-háborítás** miatt bírák vizsgálat alá vont egyének ellen a további eljárás beszüntetését rendelte el ő felsége a kormánylapok felhívatalos tudósításai szerint. (Székelyföldi közcserélt-háborításról mit sem tudunk, csak nem használt fegyverek elközbzése volt az.)

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház üléséi a lefolyt héten igen zajosak voltak. A gyűlékezési jog esonkítására vonatkozó miniszteri rendelet ellen beadott kérvény tárgyalása alkalmával Moesári Lajos az elvek e kitartó bajnokán kívül Szilágyi Dezső az új párt egyik matadorja álltak sorompóba Tisza Kálmán ellen. A jog és szabadság védelmezői vették párbajt az önkény és reactio emberével szemben. Moesári és Szilágyi támadásai oly erősek voltak, hogy a miniszterelnök képtelen volt azokat ki- parirozni. Később ismét új erők Simonyi Ernő, Helfy Ignácz emeltek fel a népkö- büszkén odavetett keztyűt és megdönt- hetlen érvekkel silányították tönkre Tisza Kálmán tirs debatter beszédjét. Simonyi Ernő kijelenté, ha a kormány a választás- sok alkalmával a népgyűlések tartása te- kintetében erőszakhoz nyúlna, ő és elvtársai az erőszakot hasonlóval fogják viszo- nozni (taps a szélső balon) s ennek követ- kezményeiért a kormányt teszik felelősé. A kormány álláspontját Csémeghy vá- lalkozott védelmezni, de oly szerencsétlen trázisokkal és abszurdummal, hogy még a gyűlékezési jogot is képes volt eltagadni a néptől, és azt mondta, hogy az rende- leten alapszik s ezért rendeletileg szabályoz- ható. Ehhez nem kell commentár. (De a mameleksereg — azt se tudva tán, miről van szó — élénken helyeselt. Bravo!)

Szóltak még gróf Apponyi Albert, Kaas Ivor és többek, míg végre 32 szava- zattöbbséggel győzött a reactionárius párt. Simonyi Ernő interpellációt terjesztett Romániának az oroszok által való megszállása tárgyában. Az interpelláció közöltén fog a miniszterelnökkel.

Ürmenyi Miksa határozati javas- latot terjeszt be, a mely szerint a képviselő- ház, a midőn megszavazza a 60 millióny rendkívüli hadügyi költség fedezését, ki- jelentené egyszersimud, mikép károsnak tartó oly politikát, melynek célja a török birodalom területén való osztózkodás.

E határozati javaslat ismét élénk vitát provocált. Tisza Kálmán neki gyűrköz- zött és elmondta újra a keleti kérdésben már eddig tett beszédeinek kivonátát. A pathos, melylyel a miniszterelnök a keleti kérdésben tartott beszédeit előadni szokta, most hatás nélkül maradtak, mert a tartal- lom nem felelt meg a pathosnak. A hely- zet már annyira tisztult, hogy rabulicicus okoskodással félre vezetni nem sikerül. Érezte ezt Tisza Kálmán — s hogy a be- zéd hatása következtében előteremtett sa- vanyú arcok eltűnedezenek — Jókai Móricz, a regény-politiciens ragadta meg a szót. Valahányszor Jókai Móricz kezd beszélni, a ház derítésége elmaradhatat- lan, mert folyton Tallérosy Zebulon politi- kai beszédjét (az „Üstökös”-ből) szerencsés hallani elő szóval. Jókai rendszeren élezes- kedik, de sokszor oly brutálisan, hogy valóságos felháborodást provocál a házban, mely a magyar képviselőház tekintélyét nagy mérvben csökkentti.

Jókai után Irányi Dániel emelt szót, komoly előadással, higgadt megfo- tolással érvelt, úgy Tisza Kálmán mint Irányi ellen és a kormány által kért hitelt megszavazni nem hajlandó, mert a jelen kormány iránt bizalommal nem visel- tetik, jóllehet egy a nemzet bizalmára méltó kormányának Magyarország és Ausz- tria érdekeinek megvédésére az orosz ter- zeszkesedés ellen bármily nagy hitelt is kész megszavazni.

KÜLFÖLD.

A háború és béke még folyton pár- bajt vívnak egymással és pedig eltelihalra. A legújabb időben úgy látszik, hogy ismét a háború van előnyben egy fedetlen állás (muszka kétszínűség) és a békének vége, halálra van sebezve. A felkelők mindinkább nagyobb tért nyernek; elfoglalták a Traján szoros s ez alkalommal hatalmukba ej- tettek két hegyi ágyút. A Traján-kapu megszállása a felkelők által igen nagy hátrányára lehet a muszákának, mert ez által roppantul meg van nehezítve a had- sereg élelmezése. A törökök, a helyzet ja- vulását látva, ismét visszanyerték bátorsá- gukat és nem csak hogy a török várak kiürítését nem szándékoznak teljesíteni, hanem még azonfelül ők szállítják fel a rettenetes Todtlebent, hogy rögtön hagyja el San-Stefanot s vonljon vissza a Bal- kánok felé, a mit különben is kénytelen lesz Todtlebent teljesíteni, mert egyrészt a felkelés mindinkább terjed oly annyira, hogy felhívást is intéztek a néphez, misze- rént ragadjon fegyvert a közös haza meg- mentésére, másrészt pedig a Törökország- ban lévő muszka hadsereg sem oly nagy többség, miként két tíz közé szorulva ellent- állhasson. Törökországban csak mintegy 230.000 főnyi muszka hadsereg van s ezzel szemben mintegy 150.000 török hadsereg Konstantinápoly s környékén, valamint a

felkelők száma is körülbelül 60.000-re te- hető.

Anglia nem enged; a békéről hallani sem akar, miután már kiadásai vannak, melyekért aligha kaphatna kárpótást. Su- valoff Berlinben keresztül Szt.-Pétervárra érkezett s a mint hírlírk, a béke mellett fog nyilatkozni, kijelentvén, hogy Angolország készülődése komoly szándék és erőlyes fellépésre mutatnak. Oroszországban ön- kénytes flottát terveznek s e czézből pénz- gyűjtést rendeznek. Adományokat a trón- örökös fogad el Szt.-Pétervárott. A moszkvai pánszláv-társulat kalózflotha alakítására gyűjt, hogy Anglia ellen kitérvén a háború, ennek kereskedelmét bénítsák.

Ausztria-Magyarország szintén készü- lödik, a képviselőház s a reichsrath meg- szavazta a 60 milliót, — hogy hova for- dítják, az még titok. Némely hírek szerint Erdélyben és Dalmátországban állítatnak fel nagyobb hadtestek és az ágyúkat is szállítják már, hogy a kellő pillanatban az oláh hadsereggel cooperálva tönkre te- gyük a muszákát, míg mások szerint június közepé felé bemegyünk Bosznia és Hercegovinába. Hogy nagy események fognak nekik történni, az kétségtelen. Vagy meghunyaszkodik a muszka és bé- kéért könyörög, kegyelemre adva meg magát, vagy pedig világháború áll a kü- szöbön.

Németországban roppant nagy az iz- gatottság; valami Hödel nevezett egyén reá lőtt a német császárra, a midőn ez sétakocsizást tett, de nem találta. Berlin tel van lobogózáva a császár megmenekül- lése öröme s Vilmos alig győzi a sze- rencsekívánatokot fogadni — míg végre az sül ki, hogy az állítólagos gyilkos nem is a császár, hanem a saját életét akarta kioltani az uralkodó szemelattára, miután már megélni nem tudott.

Városi tisztújító közgyűlés.

— Május 14. —

Főispán Peresz Miklós kevéssel 9 óra után diszultózetben megjelent s rövid üd- vözlő beszéd után átadja a szót polgár- mesternek, ki is a maga és tisztársai ne- vében lekötöz s a pénztár és lelvártá kulesát főispán kezébe leteszi. Főispán erre hivatozik egy Borsódmegyébe meneszett miniszteri rendeltre, mely szerint a tiszt- újító közgyűlésen a lelépott tisztviselőnek is van szavazata. Simonfy b. t. erőlyesen kikelt ezen előterjesztés ellen, mint a mely világos törvénybe ütközik, óvasát jelentvén ki a rendeletnek alkalmazása ellen. Szóltak még többen is ellene s a vita igen éles színezetet ölhettett volna, ha e közben a tisztviselők ki nem nyilatkozták hogy még az esetben sem szavaznak, ha a közgyűlés főispán előterjesztését elfo- gadná is.

Ezután következett a szavazás.

A polgármesteri állásra Aidinger János t választották, kapott 84 szavazat- ból 52, ellenjelöltje Hakseh Emil pedig 32 szavazatot.

A kapitányi állásra az előbbi kapitá- nyon, Tróber Mátýáson kívül Bubreg Antal is kijelölve volt. Tróberre esett 58, Bubregre 27 szavazat. Az árvászéki elnök Zavaros Péter, a főjegyző Majorossy Imre, Lechner Gyula tanácsnok és I. aljegyző Deleva Vilmos közfelkiáltással újólag meg- választattak.

II. Aljegyzőtől 37 szavazattal Bencze Sándor választották. Az első ügyézi állásra kijelölve volt Fekete Mihály, Kiss József és Szucsics Károly. Fekete kapott legtöbb szavazatot (46).

A második ügyézi állásra kijelölve volt Bodó István, Németh József és Blauhorn ügyvédek: a legtöbb szavazat Németh Józsefre esett.

Az árvászéki ilnökségre Jilly Alajos, Erősy József és Dr. Kenedi Géza jellet- tek ki. Jilly lett megválasztva.

Lammer Frigyes közgyám és Rónagy Nándor számvévo közfelkiáltással megvá- lasztattak előbbeni állomásaikra.

A főmérnöki állás Nendvich Sándor- ral lett betöltve. A volt főmérnök: Zsilla Vilmos 3 szavazattal kapott kevesebbet, mint Nendvich.

Lukrics Ignácz megmaradt almérvök- nek.

Főpénztárnoknak Dvényi Iván, Pénztárnoknak Arony József, Gyámpénztárnoknak Pirkner József, Számfelőköl Czenger K., Hamerli M., Ziegler T., Jeszenszky K. és Bayerle J., Főorvosul Dr. Pasitzky Ede, Kerületi orvosul Dr. Schwarcz és Dr. Czierer.

Mértékhibeítésitől Hermann J. Albitzotnak Vass Gy.

Kapitányi nyilvántartónak Dvényi Béla, Állatorvosul Dittler József, Negyedmesternek Repich Ferencz vá- lasztattak meg.

Tisztújítási cserebogár- vadászat.

Szép május hóban tartatik Pécssett a tisztújítás, a cserebogarak ez idén ugyan már áprilisben jelentkeztek és pedig nagy számban, de hadseregük zöme mégis csak május első felében bujt elő a rejtékből, most már veszendő félben vannak. Nagyobb csapás ért a tisztújítással, ez eltartana hat évig, ha addig még a világ — már t. i. a mostani kutyavilág — fenáll.

„Ne higgy a muszákának.” Konkoly keveredett a tiszta buza közé, eddig nem ismertük fel, de a tisztújítás számtanilag kimutatta, hogy farkasok vannak a juh-

akolban. Noha báránybörbe öltözvék, most már környü reájuk ismerni és őket — megvetni.

* Kémeik is szerepeltek, titkos policzáj és ígéret a közönség rovására, no de nálunk még a spionokat sem szokás fel- akasztani, mi keresztényi szeretetből ke- nyeret adunk nekik, magunkat megmont- juk, csak hogy jövő jóletüket megalapítsuk. „A ki téged kövel dobál, dobd kenyérral vissza.”

* A kik nem tartják bűnnek, a hazát megmontani, a németnek elárusítani, mért tartanak lelkiismeretbeli dolognak, egy kis várost megkímélni. — Europa tudja az ég minő zúgából, — mert otthon nem volt becsületük — idekerült idegenek, kiket nem szeretet hanem önérdék fiz a városhoz, vizik a kolompot, ezekhez járulnak a város fejs tehénnek tekintő érdekhajhá- szók; és végre az önálló gondolkozásra és elhatározásra képtelenek nagy csoportja. — Ezek hozzájárulása teszi a többséget.

* Egy része az igazi pécsi polgároknak — tiszteletré méltó és vagyonos, de bator- talan emberek — úgy gondolta, idejen volna a várost emancipálni a hét egyiptomi csapás alól. — Volt is kilátásuk a győze- lemre, mert a függetlenségi párt tiszta jellemű választóira bátran számíthatnak, de ők nem vették számba, hogy meg van a főispáni mindenhatóság, melyet ők segí- tésük megerementeni.

* A kémei által jól értesült hatalmi párt megrökönyödött, no de még volt a végső szükség esetére egy kétségsbeesett fegyver a tartalékban. Ez pedig nem volt egyéb, mint a borsódmegyéi, törvényhozás felett álló miniszteri mindenhatóság által hely- benbagyott és hozzátartásul circula-éban a k. megye főnökének kiadott törvénye- lenes határozat, mely a lelépott tisztvisel- lők szavazati jogát megengedi, ki is jelenté a főispán, hogy megszavaztatja a lelépott tisztviselőket — kiknek megbízása már május 7-én lejárt — a távirati kérdésre a miniszteről is igenő választ nyert.

* Ezen botránytól azonban megkímélet- tünk. A választás előtti esztvén sikerült bi- zonyos combinatiók, ígéreték és ámitások- kal és a balpártali íjesztéssel a független választók egy részét eltántoritani, czéljukat a polgármesteri állomáshoz elérték, de rá- adásul meg kellett tartani az eddigi kapitá- nyt is, kitől pedig szabadulni óhajtottak. Ezt megakadályozta a balpárt, csak marad- janak szépen egy társaságban. — Meg- szokták már egymást.

* A két kerületi orvosi állomásra a tör- vény világos szavai ellenében csak ketten jelettettek ki, noha négyen folyamodtak, közöttük egyik városi kórházi orvos, ki ha a mint várható kórházi orvosnak sem lesz kinevezve, a várostól nyugdíjat követelhet, mert újra nem választotta. — De hogyan választhatta volna, midőn candidálva nem volt? — Azt mondják városi képviselők körében, fizesse a nyugdíját a főispán az általa kinevezett bizottsági tagokkal, mert két állásra csak kettőt jelletni az egyenő a kinevezéssel a mit egyik bátor képviselő főispánnak hangosan ki is jelentett. — Van tehát két kinevezett kerületi orvosunk. — Oh szent Bach! minő jeles tanítványod van, pedig ez magyarhoni kormányzatot idején még valahol Amerikában jart.

* A volt tisztú ügyész, noha egy helyett két ügyézi állomásra lett rendszeresítve, egyikre sem jellettetett ki. — Ennek is volt oka-foka, noha a szavazatok eloszlásá- val egy balpárti jellet relativ többségre jusson. — Fizesse ennek nyugdíját is a főispán kijelölő társaival. — A másik ügyézi állomáshoz a balpárt döntött a kormánypárti jellet elbukott.

* Dűlnak, flúlnak a hivatalos és a ko- lompos körben, hogy a balpárt kibuktatta a főmérnöket — természetesen nem egy- maga, hanem a város javát jobban sziv- lő hordozó pártatlan polgárok segítségé- vel. — Főispán nagyon érezte, honnan fűj a szél. — Nagyon szerette volna a felkiált-ások után — úgy látszik bal füleire na- gyot hall — eldönteni a választást. Nem sikerült és ez félypontja volt a választás- nak, a többi kevésbé érdekes. — Most kö- vetkeznek az áldomások, azután pedig a nyugdíjjazások — katzenjammerja.

Az izr. tanítók alkalmazása, vég- legeresítése és elmozdítása tárgyá- ban kibocsátott min. rendelet.

8330. szám. Általánosán tapasztaltatott, hogy az izr. hitközségek, az általok fenntartott felekezeti iskolákban, figyelmen kí- vül hagyva az 1868. 38. t. cz. 133 és 138 §§-ban rendelkeztek, oly tanítókat alkalmaz- nak, kik a törvény által meghatározott tanítói oklevél birtokában nincsenek, és az okleveles tanítókat is csak évről évre szer- ződöttek.

A hitközségek által követett eme gyá- korlat a törvény idézett §§ aiban foglaltak- kal ellenkezvén, felhívom uraságotat, hogy mielőbb intézkedjék, miszerint ily viszás és törvényellenes gyakorlat megszüntetessék, annyal is inkább, minthogy ellenkezvén a hitközségeknek tanítókkal kötött szerződéseik mint a törvényvel ellenkezők semmieknek fognak tekintetni, és a tanítók a próba idő kiállta után alapos ok hiányában véglegesítettnek tekintetnek és elmozdítás esetén, állomásaikba és szer- zett jogaikba hatóságilag vissza fognak helyeztetni.

— Szerencsétlen véletlen. Gergics sei- geti külvárosi hegymester múlt vasárnap délután egy hegypásztorral kiment a ma- kárhegybe. Utközben egyik szük hegyi úton egy kocsi jött velök szembe. Kitérendő ennek az útszéli sövény mellé húzódtak oly szerencsétlenül azonban, hogy a hegy- pásztor puskájának kakasa hogyan hogyan nem beleakadt egy ágba s a puska elcsúlt. A benne volt gúbecstöltés Gergics vállába fűrdött, ki is ennek következtében oly sebet kapott, hogy élete még folyton ve- zéylében van. Emberek vigyázzatok a fegyverre!

— Egy töttösi földműves: Balázs Ist- ván, a mint a napokban szőlőjében karó- kát veregetett be, egy helyett a karó se- hogy sem akart a balta ütésének engedni. Utána nézett tehát az akadálynak, mely egy hatalmas falivezet volt. Feltörte ezt s ime, egy nagy ürre bukkant. Az ür egy római sir volt. Az ürben egy emberi csont- vázon kivül egy kis rézborgrács, lámpa, olajtartó, egy karddarab és egy kis szá- moly volt. A talált tárgyak, mint halljuk, még mindig a találó birtokában vannak. Lapunk egyik belmunkatársa legközelebb kimegy Töttösre megynék régészete érde- kében a székséges intézkedéseket megtenni.

— A legfőbb itélősékek három napig foglalkozott Mileics Svetoazár felségsejtési pörével s azután máj. 9-én délben kimond- totta, hogy a királyi tábla elmarasztaló ítéletét helybenhagyja.

— A szegárdi dalárda választmányá- május 5-én elhatározta, hogy belép az or- szágos dalárszövetségbe s a működő tagok a folyó évi angusztsban Pécssett megtar- tandó dalinnepélyen a díjjakia pályázni fognak; ezenkívül megkereste Huber Ká- roly kitted dalszerzőnek, hogy a szeg- zárdi dalárda részére külön pályadarabot írjon, mely Pécssett fog először előadani.

— **A szegárdi dalárda választmányá- május 5-én elhatározta, hogy belép az or- szágos dalárszövetségbe s a működő tagok a folyó évi angusztsban Pécssett megtar- tandó dalinnepélyen a díjjakia pályázni fognak; ezenkívül megkereste Huber Ká- roly kitted dalszerzőnek, hogy a szeg- zárdi dalárda részére külön pályadarabot írjon, mely Pécssett fog először előadani.**

— **Az országos dalverseny, mely az idén Pécssett anguszts hó 15—20-ig fog megtartatni, élénk mozgalomba hozta fő- városi dalegyleteket.** A „budapesti férfi- dalegylet” is versenyezni készül, s e czél- ből már javában folytak a gyakorlatok, karmestere Kuzmann Béla vezetésé alatt. Az egylet közel kétszáz taggal bir s ezek közt negyvenöt működöt számlál. A nyá- ron közvetlen a versenyutazás előtt fogja zászlószenelési ünnepejét megtartani.

— **A czirkoseprőgyártás érdekében le- iratolt intézett a kereskedelmi miniszterium a gazdasági egyletekhez, melyben sajna- latát fejezi ez iparág pangása fölött, mely azt eredményezi, hogy czirkoseprűrt 700 ezer frtot adunk külföldre!** — A czirk- seprő elő nem állításának legfőbb oka az volt, hogy a feldolgozáshoz szükséges anyag nélkülözöttek. A debreczeni gazda- sági tanintézeten kísérlet tetetett az anyag előállítására — 5 holdon és az eredmény az lett, hogy holdanként legalább 42 frt tiszta haszon volna produkálható a czirk- előállításával. A gazdasági egyesületek felszóllattak ez ügy pártolására.

— **Hogyan készülnek a nálunk is annyira kedvelt külföldi szivarok?** — A virginiaodóhny levelet, mielőtt szivarra göngyölgetik, vízben áztatják, hogy túlsá- gos sok nikotinját elvesztse. Ezen víz, mint hasznavehetetlen, eddig csatornákban folyók, esetleg patakokba vezettedt, hol azonban azt eredményezte, — hogy a ha- lak és rákok mind kidögöltek. E bajon segitendők, megkísérlették e veszedelmes vizet elgözültögetni, azonban sokba került és így ez is baj volt. Végre segitett egy élelmes üzlet-ember, ki különösen Laibach- ban a virginia-vizet bizonyos időre 12000 frton megvette. Ezt a rettegett vizet most jövedelem forrásul használja, a mennyiben azt különbözö dohánygyáraknak eladja, melyek, különösen a manheimi, dio, cse- resnye- és megfyaleveleket áztatnak ezen vízben, és azokból készitenek Virginia- és más külföldi szivarokat, melyeket a világ jó drágán — elfüstöl.

— **Az egyesült-állami elnök Hayes (mond Héz) rokonainak nagy szerencsé- lensége az, hogy ők annak rokonai; mert azok között a hivatalért folyamodóknak kinyilatkozotta az elnök, hogy az ő ki- nevezetésükben átléphetlen akadály a vele való rokonság.** No! Hayes talán az egyet- len ilyen elvt ember a világon!

— **A római orr.** Hogy a nők a leg- izgatottabb, a legveszedelmesebb pillana- natokban is a hiúság rajjai, azt a „B. T.” a következő esettel bizonyítja be. Egy berlini csinos léány oly szerencsétlenül járt, hogy egy betegsége alatt elveszté orros- káját. Egy orvos vállalkozott homlokéből egy új orrt illesztani szájaéskája felé. Minden előkészület megtétté a léány az áltató szertől már eszméletét kezdé veszi- teni, midőn még e szavakat susogta a sebéksnek: „Igen kérem orvos ur, ha le- hetséges, egy római orrt. . . !”

— **Püspök és rabbi. Megyés püspök-ünk Dr. Dulánszky Nándor ur ő méltó- sága Dr. Kohnt Sándor pécsi rabbinak egy talmudmagyarozó s munka alatt lévő nagy művere, melyből az első füzet már meg- jelent — 3 példányra fizetett elő s e mel- lett egy szép levél kíséretében 100 frtot küldött a nyomdászati költségek fedezésére. Eljen!**

— **A fagyos szentek napjai elmúltak** anélkül, hogy káros hatásnak lettek volna, a harmadik nap plane szép melegen kö- szöntött be s így a legveszedelmesebben átestünk volna, most csak könyörülmősen meg rajtunk les. Orbán is s akkor oly termésünk lesz, mint tíz év óta nem volt. El is férne már rajtunk.

— **A folyó évi párisi világtárlaton** sajtáságos érdekes lesz a spanyol orszá- talyban „a világ legszebb nőinek verseny fénykép kiállításá.” Lesznek 61 első és kis- sebb rendű jutalmak s azonkivül dícsérő neki!

Különfélék.

— **Mult évben jégverte szőlőink ma- tatközé ez évi termésé csak némikép érí el a középértmest, holott a jég által tavall megkímélt szőlők bő szüretet ígérnek ez évre is.** — Hasonló tudósításo- kat kaptunk a megye több szőlővidékéről. — Gyümölcsünk bőven mutatkozik bár a temérek cserebogár és hanyagságókl le- nem szedett hernyök nagyban pusztítanak. — Az „obsitos ygalog huszár” lapunkban tanácsának egy kis eredményét mégis ta- pasztaltunk, mennyiben láttunk mult vasár- napon a hegyben egy idősebb egyen által vezetett cserebogarázó gyermekeket, kik azokat magukkal hozott zsákokba gyűj- töttek.

— **A dunagözahajózási társulat utasai** kényelméről gondoskodott az által, hogy 50 krajczár fizetés mellett kiki a hajón ágyneműt kaphat; az éjet tehát egész kényelmesen, külön ágyban töltheti minden utas, és nem lehet oka panaszkozni az ut fáradalmairól.

— **Fölolvasás. A jogakademiai ifju- ság olvasó körében (Lyceum II. em.) ma 18-án d. n. 6 órakor Dr. Kenedi Géza a „munkáról” fog fölolvastat tartani, melyre a nem tagokat is tisztelettel meghívja az ol- vasóköz bizottsága.**

— **A soproni kereskedelmi és ipar- kamrának a nagym. földművelési, ipar és kereskedelmi miniszteriumhoz intézett 1876. évi statistikai jelentése** egy terjedelmes fü- zetben megjelent. Magában foglalja a köz- gazdasági viszonyok általános jellemzését; a földszíni viszonyok, nyers anyagok, termé- nyek pénzértéke, napszám és fuvarbér stb. világos kimutatását gondosan össze- gyűjtött adatok alapján. A Baranyamegye gazdasági és ipari viszonyaira vonatkozó adatok közlését legközelebb megkezdjük.

— **Itt Pécssett pár nap óta már árul- nak cserecsnyűt.** E gyűmölcs legkevésbé sem mondható éretnek, hanem azért az ára darabonként mégis 1 krajczár.

— **A párisi közkiallításból írja az „Egyetértés”** saját levelezője többek közt: „A csárdától tovább haladva egy nyolez- szegletti tágas pavillon akad szemünkbe, mely tisztán tölgyfából készült s kumpos ó- fedéllel bir. Ez Engel Adolf és fiai czég kiállításá Pécseről s illik, hogy mind- den honfi a ki kijön, meggyőződjk arról, mit a külföldiek is elismerésükben részesi- tenek. E költséges kiállítás (körülbelül 20.000 frank) a vallás és közoktatási ma- gyar kir. miniszter ur felszóllítása folytán, miután a kiállítászt anyag a magyar vallás- alapítványi erdségből került ki — létesít- tetett a nevezett czég által. — A pavillon belseje 24 izletes padolat négyoszög (par-quette) mintával van kirakva s hasonló padolat szegélyeket tartalmaz, s ha ószin- tés akarunk lenni, bátran mondhatjuk, hogy hasonló kivittelt nem találunk az egész kiállításban. Izlés és a kiállítás olyan, mely teljesen igazolja azon körülmenyt, hogy Engel A. és fiaí évenként néhány száz waggonra menő kivittelt, magába Franciaországba képesek felmutatni. A pavillon körül még nagyobb értékű fane- műeket találunk minők: hajóépítéshez való fák egész 12 méter hosszúságban, Német- országba nagy kivittelenk örvendő 2 hü- velyk vastag dupla dongákat sörös hordók számára, ágyutalpakokat, ágyukerek— és agyu-küllőfákat s mind olytán feldolgozá- sát az erdő anyagának, melyben Magyar- ország ezen czég által méltóan van kép- viselve. Sőt meg vagyunk róla győződve, hogy Engel Adolf és fiaí, mint magyar fa-iparosok egyike lesz azoknak, kiket a franciaia köztársaság a becsületrenddel fog megjutalmazni.

— **Koncz György pécsvárosi bizott- sági tag folyó évi május hó 15-én délutáni 5 órakor, a halotti szentségek ájtatos fel- vétele után, élte 65-ik évében elhunyt.** Hosszu évek során híven képviselte a város ügyeit — s folyton tántoritlan hive volt pártunk- nak — méltán fájlaljuk elhunytát — benne ismét egyikét az igaz hazafiaknak vesztet- tük el. Az örök világhosság fényekedjk neki!

